

Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden

Ruimte voor water en natuur bij Lobith

Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden

Ruimte voor water en natuur bij Lobith

Samenvatting en plankaart

De waterstanden bij Lobith zijn een nationaal bekend fenomeen. Volwassen Nederlanders herinneren zich bij deze woorden de dagelijkse radio-uitzendingen voor de binnenvaart: 'Bij Lobith komt de Rijn ons land binnen', leren nog steeds alle kinderen op school. Sinds 1995 hebben de waterstanden bij Lobith een dreigender lading. Lobith is de plek waar toen de enorme watermassa's - die eerder al delen van Duitsland onder water hadden gezet - ons land binnenkwamen. In allerijf werd een kwart miljoen mensen geëvacueerd. Beelden van stoere Nederlanders, met zandzakken vechtend tegen het wassende water, gingen de wereld rond.

Voor u ligt de samenvatting met de plankaart van het Inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden. Het is een bijzonder plan. Ontwikkeling van grootschalige riviergebonden natuur gaat in één plan samen met veilige verwerking van hoogwater volgens nieuwe aangescherpte eisen. En dat is voor het eerst in Nederland. Het plan schept ruimte voor water én ruimte voor natuur. **Beweging van water** is daarin de eerste hoofdgedachte. Bij hoogwater treden twee waterstromen op: de Blauwe Rivier en de Oeverstroomb. Ze zorgen ervoor dat de uiterwaarden veel meer water veilig kunnen afvoeren zonder dat de hoogwaterstanden stijgen. **Beweging van natuur** is de tweede hoofdgedachte. Ook bij lage rivierpeilen stroomt nog water door nieuwe strangen. Zowel in de wateren als op de hogere delen van de uiterwaarden ontwikkelt zich een planten- en dierenwereld langs natuurlijke processen.

Rijkswaterstaat, Directie Oost-Nederland was verantwoordelijk voor het opstellen van het inrichtingsplan vanwege de ligging van de rivierkarakteristieke randvoorwaarden. Ze dedde deze verantwoordelijkheid met de provincie, de gemeente en andere (overheids)instanties die zitting hadden in de Projectgroep. Ook de direct betrokkenen dachten mee. In het gebied wonen, werken en recreëren veel mensen. Door ideeën, meningen en kennis te leveren, hebben ze invloed op het plan. Daarom biedt het plan ook ruimte voor gebruikers.

LOBBERDENSE WAARD-NOORD

- 1 Verlagen gebied Blauwe Rivier met 1 tot 7,5 meter, over een breedte van 250 tot lokaal 450 meter
- 2 Zorgdijkplaat, stilstaand tot zwakstroomend, of met de rivier meebewegend water, diepte punt 6 m + NAP
- 3 Ophogen Zorgdijk bij Leidam tot 14,15 m + NAP
- 4 Watertoevoer over Pannerdensche Overlaat (hoogte 13,48 m + NAP)
- 5 Bedienbare duiker in de Zorgdijk
- 6 Aanleg Lobberdense Kade rond kleiputten (12 m + NAP)
- 7 Nieuwe geïsoleerde wateren met eiland, vorm indicatief
- 8 Handhaven toegankelijke zone voor kuddes
- 9 Kudde-onderdoorgang Lobberdenseweg
- 10 Hoogwatervluchtplaatsen voor reeën en kleinwild, 0,5 ha en 1 ha

LOBBERDENSE WAARD-ZUID

- 11 Verlagen zone Blauwe Rivier met 1 tot 7,5 meter over een breedte van 250 tot lokaal 450 meter
- 12 Verlagen Geitenwaardse Dam
- 13 Lobberdense Strang: stilstaand tot zwakstroomend, meefluerend water, diepte punt 6 m + NAP
- 14 Zigeunen met luwe condities
- 15 Bedienbare instroompunten, open tot waterstand van 12 m + NAP (bij Lobith)
- 16 Verondiepen plas van Wezendonk met schone restspecie tot lokaal 6 m + NAP
- 17 Brug over geul en kudde-onderdoorgang
- 18 Lobberdense Kade rond kleiputten
- 19 Aanpassen weg naar woningen Kijfwaard

Keuzes maken

De projectgroep maakte in de planvorming de keuzes die ze baseerde op twee pijlers.

De eerste pijler was het **onderzoek**. Voorafgaand aan de eigenlijke planvorming onderzochten rivierkundigen, ecologen, hydrologen, bodemkundigen en planologen het gebied. Tijdens de planvorming werden van voorgestelde maatregelen steeds weer de gevolgen berekend. Zo werd het plan stap voor stap verfijnd. De onderzoeksrapporten waren openbaar en lagen ter inzage. Privacygevoelige informatie en gegevens over winbare grondstoffen waren vertrouwelijk.

De tweede pijler bestond uit **meningen, ideeën en reacties van belanghebbenden**. De planvorming gebeurde op **interactieve wijze**. Al voorafgaand aan de planvorming konden belanghebbenden (ondernemers, bewoners, recreanten) ideeën leveren over de toekomstige inrichting. Brochures en nieuwsbrieven brachten alle belangstellenden op de hoogte van de onderzoeksresultaten en van de voortgang van het plan. Op bijeenkomsten bestond de mogelijkheid om van gedachten te wisselen met planvormers. In openbare notities werden alle ideeën en reacties vermeld, met een motivatie van de projectgroep voor het wel of niet meemenen in de verdere planvorming. De projectgroep kijkt tevreden terug op deze werkwijze. Dankzij de betrokkenen werden de planvormers zich meer bewust van de bestaande landschappelijke en natuurwaarden. **Praktijkinformatie**, zoals het gedrag van dieren bij hoogwater, of de duur van overstromingen, vormde een goede aanvulling op theoretische gegevens.

Hoofddeelkeuzes

In 1999 formuleerde de projectgroep **zeven hoofddeelkeuzes** aan de hand van onderzoek en de ideeën van betrokkenen. Alle verdere ontwerpen en inrichtingsmaatregelen zijn op deze hoofddeelkeuzes gebaseerd.

1 Combineren veiligheids- en natuurdoelen

Nieuwe hoogdynamische natuur met veel rivierinvloed komt in die gebieden die voor veiligheidsdoelen worden afgegraven. De af te graven gebieden zijn landbouwgebieden zonder hoge natuurwaarden.

2 Behoud hooggevalueerde natuur

Bestaande natuur, die zowel door belanghebbenden als door onderzoekers hoog wordt gewaardeerd, wordt niet omgevormd tot hoogdynamische natuurvormen. Anders dan volgens de Ontwikkelingsvisie Gelderse Poort, wordt in deze gebieden dus niet gegraven.

3 Waar mogelijk behoud historische landschap

Landschappelijke en historische waardevolle kaden, wegen, wateren en archeologische vindplaatsen blijven behouden of worden versterkt.

4 Halfopen landschap door extensieve begrazing

Nast de toegenomen rivierinvloed vormt begrazing een tweede natuurlijk proces dat het landschap bepaalt. Op de langere termijn maakt het huidige open landschap plaats voor een half-open landschap.

5 Ontwikkeling verschillende watertypen

De Rijnwaardense Uiterwaarden bieden kansen voor de ontwikkeling van allerlei typen water: snel- en langzaamstromend, stilstaand, geïsoleerd met een stabiel peil of met de rivier meebewegend.

6 Behoud bereikbaarheid en bewoning

De bereikbaarheid van de steenfabrieken, woningen en recreatieterrainen blijft ongewijzigd. De wegen zullen niet vaker overstromen dan nu het geval is. Alle woningen blijven behouden.

7 Mogelijkheden scheppen voor natuurgerichte recreatie

De nieuwe inrichting biedt de natuurgerichte recreant mogelijkheden zoals wandelen, vissen, fietsen en kanoeën. De natuur is vrij toegankelijk voor wandelaars. Er komen beperkte nieuwe recreatieve voorzieningen.

Stoni Scheuren, Burgemeester Rijnwaarden

"In de Rijnwaardense Uiterwaarden gaan we aan de slag met veiligheid en natuur, maar het blijft ook een gebied van mensen die wonen, werken en recreëren. Ik waardeer het enorm dat deze mensen meedachten. Niet alleen over hun eigen perceel, maar juist ook over het hele gebied. Welke nieuwe natuur willen we? Wat willen we behouden? Bijzonder vind ik de aandacht voor zowel het oude als het nieuwe. Er komt geheel nieuwe, zeldzame rivier natuur. Daarnaast blijven geliefde historische plekken als de Oude Waal bestaan. Er ontstaat een gebied dat tegelijkertijd nieuw en oud is. Dit plan heeft draagvlak in onze gemeente. Ik zal het verdedigen wanneer het maar nodig is."

Suzan de Cock, bewoonster Kijfwaard:

"De planmakers zijn er naar mijn indruk in geslaagd betrokkenen een stem in het plan te geven. Ideeën van bewoners over veiligheid en bereikbaarheid bij hoogwater zijn ze terug in het plan. De natuur die we nu allemaal al mooi vinden, kan blijven bestaan. De wat ruigere, nieuwe natuur staat me ook aan, vooral omdat hier geen gebaande wandelpaden zullen lopen. Dat maakt het gebied interessanter voor de echte natuurliefhebber. Ik zie natuurlijk ook minpunten. Ik vind het jammer dat de Nederlandse koepels plaats moet maken voor rondtrekkende kuddes. Vanwege de hengsten in de kuddes zal het niet meer mogelijk zijn om paard te rijden. Bewoners mogen dat nog voor eigen risico, maar ik wil een ruiterpad voor iedereen. Mijn grootste wens voor de toekomst is zekerheid en duidelijkheid over de wijze en tijdsduur van uitvoering en over de mate van overlast."

GROENE RIVIER

- 1 Verlagen uiterwaard met 1 tot 7 meter over een breedte van 75 tot 175 meter
- 2 Pannerdense Strang: permanent meestromende nevengeul, diepte punt 6 m + NAP
- 3 Instroompunt nevengeul via duiker met sedimentvang, diepte punt 4 m + NAP
- 4 Vrij uitstroompunt in Pannerdensch Kanaal
- 5 Behoud griet
- 6 Verlagen zomerlade met 0,5 m
- 7 Verlagen Pannerdensche Overlaat met 0,5 meter
- 8 Veiligheidszone winterdijk: geen verlagings
- 9 Hoogwatervluchtplaats voor kleinwild en reeën, 1 ha

GEITENWAARDSCH POLDER EN OUDE WAAL

- 1 Handhaven maaielddoelgebied Blauwe Rivier (voldoende rivierkundige ruimte)
- 2 Hoogwatervluchtplaats voor paarden en runderen, 6 ha
- 3 Aanleg Oudewaalkade (12 m + NAP)
- 4 Trekveer
- 5 Nieuw fietspad
- 6 Doorwaadbare vee-oversteekplaats
- 7 Afdamming afwateringskanaal met vee-oversteekplaats en bedienbare duiker
- 8 Versterken hegestructuren en beplanting Vosseweg

MAAIVELDHOOGTE

- ≤ 6,0 m + NAP
- 6,0 - 6,5 m + NAP
- 6,5 - 7,0 m + NAP
- 7,0 - 7,5 m + NAP
- 7,5 - 8,0 m + NAP
- 8,0 - 8,5 m + NAP
- 8,5 - 9,0 m + NAP
- 9,0 - 9,5 m + NAP
- ≥ 9,5 m + NAP

ECOTOPEN

- water
- drassige rugte (overstromingsfrequentie 259d/j)
- drassige rugte (overstromingsfrequentie 162 d/j)
- moeras (laagdynamisch)
- dynamische rugte
- stroombalgrasland
- zachthoutbos (bestaand)
- zachthoutbos (spontane ontwikkeling)
- zand/strand

OVERIGEN

- productiegebied
- camping
- bedrijfsterrin
- kade / winterdijk met verharding
- groene kade met pompdijk
- groene kade
- solitaire bomen
- heg (bestaand)
- heg (aangeplant)
- zachthoutbos (bestaand)
- zachthoutbos (spontane ontwikkeling)
- duiker
- 9,00 hoogte + NAP
- 11,70 huidige hoogte + NAP
- veerverbinding
- mogelijke kano op, overstapplaats
- huidige maaielddoel

Meer informatie!

Deze samenvatting geeft u slechts de belangrijkste elementen van het inrichtingsplan Rijnwaardense Uiterwaarden. In het hoofdrapport wordt het inrichtingsplan uitgebreid beschreven. Daarnaast verschijnen in het kader van de planvorming verschillende onderzoeksrapporten, een ideeënnota, een reactienota en een beheersvisie. Als u deze documenten wilt inzien of opvragen of als u meer informatie wilt over het project, dan kunt u terecht bij: Cor Beekmans (projectleider planvorming), Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland, postbus 9070, 6800 ED Arnhem, 026 - 3688621. Cor de Vaan (projectleider uitvoering), Dienst Landelijk Gebied, postbus 9079, 6800 ED Arnhem, 026 - 3781338.